

FERENC PÁPA
SPES NON CONFUNDIT

PÁPAI MEGNYILATKOZÁSOK

65

Sorozatszerkesztő
DIÓS ISTVÁN

FERENC PÁPA

SPES NON CONFUNDIT

A 2025-ÖS ÉV
RENDES JUBILEUMÁT MEGHIRDETŐ BULLA

Függelék:

*Az Apostoli Penitenciária rendelkezése
a szentévi búcsúnyerés lehetőségeiről*

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
az Apostoli Szentszék Könyvkiadója
Budapest 2024

A Bulla és a Függlék fordítása az eredeti, olasz szövegből készült

Spes non confundit
Bolla di indizione
del Giubileo Ordinario dell'Anno 2025

Penitenzieria Apostolica:
Norme sulla Concessione dell'Indulgenza
durante il Giubileo Ordinario dell'anno 2025
indetto da Sua Santità Papa Francesco, 2024

Fordította
TÓZSÉR ENDRE SP

© Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 2024
Hungarian translation © Tózsér Endre SP, 2024
Hungarian edition © Szent István Társulat, 2024

ISSN 1788-8948
ISBN 978 963 612 146 4

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
1053 Budapest, Veres Pálné utca 24.
szentistvantarsulat.hu
Felelős kiadó: Farkas Olivér igazgató
Nyomdai munkálatok: Mega-Galaxis Kft., Budapest
Felelős vezető: Nemere Ágnes ügyvezető igazgató

FERENC
RÓMA PÜSPÖKE
ISTEN SZOLGÁINAK SZOLGÁJA KÍVÁNJA:
REMÉNY TÖLTSE BE MINDAZOK SZÍVÉT,
AKIK E LEVELET OLVASSÁK

1. „Spes non confundit”, „a remény nem csal meg” (Róm 5,5). A reményre való hivatkozással önt bátorságot Pál apostol a római keresztény közösségbe. A remény a központi üzenete a közelgő jubileumnak is, melyet a pápa régi hagyomány szerint huszonöt évenként hirdet meg. Gondolok a *remény zarándokaira*, akik Rómába jönnek, hogy itt éljék át a szentévet, és mindazokra, akik nem tudnak eljönni Péter és Pál apostol városába, s ezért a részegyházakban fogják ünnepelni azt. Legyen a szentév mindannyiuk számára az élő és személyes találkozás alkalma Jézus Krisztussal, az üdvösség „kapujával” (vö. Jn 10,7.9), akit az Egyháznak mindig, mindenütt és mindenkinek úgy kell hirdetnie, mint „reményünket” (1Tim 1,1).

Mindenki remél. Minden ember szívében ott él a remény mint jóra irányuló vágy és várákozás, bár nem tudjuk, mit hoz a holnap. A jövő kiszámíthatatlansága azonban olykor ellentétes érzelmek ébreszt: a bizalomtól a félelemig, a derűtől a csüggedésig, a bizonyosságtól a kétkedésig. Gyakran találkozunk letört emberekkel, akik kételkedve és borúlátóan tekintenek a jövőbe, mintha semmi sem tudná boldoggá tenni őket. Legyen a jubileum a remény felélesztésének alkalma mindenki számára! Isten igéje segít, hogy okot találjunk rá. Az vezessen bennünket, amit Pál apostol épp a római keresztényeknek ír!

Egy reményt adó igehely

2. „Mivel tehát a hit révén megigazultunk, békében élünk Istennel, Urunk, Jézus Krisztus által. Általa jutottunk hozzá a hitben a kegyelemhez, amelyben élünk, és dicsekszünk a reménységgel, hogy az isteni dicsőség részesei lehetünk. [...] A remény pedig

nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélek által Isten szeretete kiáradt szívünkbe” (Róm 5,1-2.5). Szent Pál itt sok témát kínál meggondolásra. Tudjuk, hogy a Rómaiaknak írt levél jelentős lépés evangelizáló tevékenységében. Eddig a birodalom keleti felében működött, most pedig Róma vár rá, mindazzal, amit a világ szemében jelent: nagy kihívás ez, mellyel a korlátokat és határokat nem ismerő evangelizálás nevében kell szembenéznie. A római egyházat nem Pál alapította, ő mégis erős vágyat érez arra, hogy mielőbb láthassa és mindenkihez elvihesse a meghalt és feltámadt Jézus Krisztus evangéliumát mint annak a reménynek a hirdetését, amely beteljesíti az ígéretekkel, bevezet a dicsőségbe, és mivel a szereteten alapul, nem csal meg.

3. A remény ugyanis abból a szeretetből születik és azon a szereteten alapul, amely Jézusnak a kereszten átszúrt szívéből fakad: „Mert ha kiengesztelődünk Istennel Fiának halála által akkor, amikor még ellenségek voltunk, most hogy kiengesztelődünk vele, annál inkább megmenekülünk az ő élete által” (Róm 5,10). Az ő élete pedig a mi hitéletünkben mutatkozik meg, mely a keresztséggel kezdődik, az isteni kegyelem iránti tanulékonyágban fejlődik, s ezért a remény élteti, mely a Szentlélek működése által mindig megújul és rendíthetetlené válik.

A Szentlélek ugyanis az, aki az Egyház életében való állandó jelenlétével a remény fényét sugározza a hívőkbe: ő tartja égve mint valami állandóan lobogó fáklyát, hogy támaszt és erőt adjon életünknek. A keresztyén remény ugyanis nem áztat és nem csal meg, mert azon a bizonyosságon alapul, hogy senki és semmi nem képes elszakítani bennünket az isteni szeretettől: „Ki szakíthat el bennünket Krisztus szeretetétől? Nyomor vagy szükség? Üldöztetés vagy éhínség, ruhátlanság, életveszély vagy kard? [...] De mindezekben diadalmaskodunk őáltala, aki szeret minket. Biztos vagyok ugyanis abban, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmasságok, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat bennünket Isten szeretetétől, amely Krisz-

tus Jézusban, a mi Urunkban van” (Róm 8,35.37–39). Íme, ezért nem vész el ez a remény a nehézségek közepette: a hitre épül és a szeretetből táplálkozik, s így lehetővé teszi, hogy előrehaladjunk az életben. Szent Ágoston erre vonatkozóan írja: „Semmilyen életformában nem él az ember a lélek e három törekvése nélkül: hinni, remélni, szeretni.”¹

4. Szent Pál nagyon realista. Tudja, hogy az élet örömeiből és bánatokból áll, hogy a nehézségek gyarapodása megpróbálja a szeretetet, és a remény elveszni látszik a szenvedések között. Mégis ezt írja: „Még szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység” (Róm 5,3–4). Az apostol számára a szenvedés és a szorongatás tipikus állapota azoknak, akik az evangéliumot értetlenség és üldöztetések közepette hirdetik (vö. 2Kor 6,3–10). De ilyen helyzetekben a sötétségen keresztül fénysugarat pillantunk meg: felfedezzük, hogyan tartja fenn az evangelizálást a Krisztus keresztjéből és feltámadásából áradó erő. Ez pedig egy másik, a reményhez szorosan kötődő erényt fejleszt ki: a *tűrelmet*. Már megszoktuk, hogy mindent és azonnal akarunk, egy olyan világban, amelyben a sietség állandó jellemzővé vált. Nincs már időnk találkozni, s már a családban is nehezen tudunk együtt lenni és nyugodtan beszélgetni. A türelmet elűzte a sietség, ami sokat árt. Belopakodik ugyanis életünkbe a türelmetlenség, az idegesség, olykor az indokolatlan erőszak, melyek elégedetlenséget és bezárkózást szülnek.

Ráadásul az *internet* korában, amikor a teret és időt felváltotta az „itt és most”, a türelemnek nincs helye. Ha még képesek volnánk rácsodálkozni a teremtett világra, megérthetnénk, mennyire döntő jelentőségű a türelem. Várni az évszakok váltakozását gyümölcsseikkel; megfigyelni az állatok életét és fejlődési ciklusait; Szent Ferenc egyszerű szemével nézni, aki az éppen nyolc-száz évvel ezelőtt írt *Naphimnuszában* a teremtett világot nagy

¹ SZENT ÁGOSTON: *Sermo* 198 augm., 2.

családként érzékelté, a napot *fivérének*, a holdat *nővérenek* nevezte.² A türelem újrafelfedezése nagyon jót tesz magunknak is, másoknak is. Szent Pál gyakran hivatkozik a türelemre, hogy hangsúlyozza a kitartás és az Isten ígéreteibe vetett bizalom fontosságát, de főként arról tesz tanúságot, hogy Isten türelmes hozzánk, ő „a béketűrés és a vigasztalás Istene” (Róm 15,5). A türelem, mely szintén a Szentlélek gyümölcse, elevenen tartja a reményt, s mint erényt és életstílust megszilárdítja. Ezért tanuljuk meg gyakran kérni a türelem kegyelmét, mely a remény leánya s egyben támasza!

A remény útja

5. A remény és a türelem eme összefonódásából világossá válik, hogy a keresztény élet olyan *út*, amelynek *erőt adó megállókra* is szüksége van, melyek táplálják és erősítik a reményt, nélkülözhetetlen útítársunkat, amely megláttatja velünk a célt: az Úr Jézussal való találkozást. Szívesen gondolok arra, hogy 1300-ban az első jubileum meghirdetését a népi jámborság által éltetett kegyelmi folyamat előzte meg. Nem feledkezhetünk meg ugyanis azokról a különféle formákról, amelyeken keresztül a megbocsátás kegyelme bőségesen áradt Isten hívő, szent népére. Emlékezünk például arra a nagy „búcsúra”, amelyet Szent V. Celesztin pápa engedélyezett azoknak, akik elmentek a Santa Maria di Collemaggio-bazilikába, L’Aquila városába, 1294. augusztus 28-án és 29-én, hat évvel azelőtt, hogy VIII. Bonifác pápa bevezette a szentévet. Az Egyház tehát már akkor megtapasztalta az irgalom jubileumi kegyelmét. És még korábban, 1216-ban III. Honorius pápa teljesítette Szent Ferenc kérését, aki búcsút kért azok számára, akik augusztus első két napján meglátogatják a Porciunkula kápolnát. Ugyanezt mondhatjuk a Santiago de Compostela-i zarándoklatról is: 1122-ben ugyanis II. Callistus pápa engedélyezte, hogy jubileumot tartsanak azon a kegyhelyen, valahányszor Szent

² Vö. *Assisi Szent Ferenc írásai*, Ferences Források Magyarul 3, Magyarok Nagyszonya Ferences Rendtartomány, Budapest, 2018, 58.

Jakab ünnepe vasárnapra esik. Jó, hogy a jubileumi ünnepléseknek ez a „szórványos” módja folytatódik, s így Isten megbocsátásának ereje támogatja és kíséri a közösségek és az egyének útját.

Nem véletlen, hogy a *zarándoklat* minden jubileumi esemény alapvető eleme. Az útra kelés sajátos jellemzője azoknak, akik az élet értelmét keresik. A gyalogos zarándoklat sokat segít az elcsöndesedés, a fáradozás, a lényegre törekvés értékének újrafelfedezésében. Jövőre a *remény zarándokai* is régi és új utakat fognak bejárni, hogy mélyen megtapasztalják a jubileum élményét. Ezen kívül magában Róma városában is lesznek hitútvonalak, a katakombák és a „hét templom” felkeresésének hagyományos útvonalai mellett. Az egyik országból a másikba való átlépés – mintha megszüntetnénk a határokat –, az egyik városból a másikba való áthaladás – szemlélve a teremtett világot és a műalkotásokat – lehetővé teszi, hogy tapasztalatokkal és különféle kultúrákkal gazdagodjunk, hogy magunkba fogadjuk azt az imádság által egységessé vált szépséget, amely arra készíttet, hogy hálát adjunk Istennek az általa végbe vitt csodákért. A zarándokutak mentén és a Rómában található jubileumi templomok a lelkeség oázisai lehetnek, ahol hívő utunk felfrissülhet, ihatunk a remény forrásaiból, s mindenekelőtt a kiengesztelődés szentségéhez járulhatunk, ami elengedhetetlen kiindulópontja a megtérés valódi útjának. A részegyházakban különös gonddal készítsék fel a papokat és a híveket a gyónásra, és különösen figyeljenek arra, hogy a hívek elvégezhesék személyes gyónásukat.

Külön is szeretném meghívni erre a zarándoklatra a keleti egyházak híveit, különösen azokat, akik már teljes közösségben vannak Péter utódával. Nekik, akik Krisztushoz és az Egyházhoz való hűségükért oly sokat szenvedtek – gyakran életük végéig –, azt kell érezniük, hogy különösen szívesen látjuk őket itt, Rómában, mely az ő anyjuk is, és megannyi emlékét őrzi jelenlétüknek. A Katolikus Egyház, mely gazdagodott ősi liturgiáikkal, teológiáikkal, atyáik, szerzeteseik és teológusaik lelkeségével, szeretné szimbolikusan kifejezni befogadásukat és ortodox testvéreik befogadását egy olyan korban, amelyben ők már a keresztút zarán-

dokútját járják, mert gyakran kénytelenek elhagyni szülőföldjüket, szent földjeiket, ahonnan az erőszak és a bizonytalanság biztonságosabb országok felé űzi őket. Számukra annak reménye, hogy szereti őket az Egyház, mely nem fogja magukra hagyni, hanem kísérni fogja őket, bárhová is mennek, még erősebbé teszi a jubileum jelét.

6. A 2025-ös szentév folytatja a korábbi kegyelmi eseményeket. A legutóbbi rendes jubileumkor Jézus Krisztus születése kétezredik évfordulójának küszöbét léptük át. Azt követően, 2015. március 13-án rendkívüli jubileumot hirdettem meg azzal a céllal, hogy megmutassam Isten „irgalmasságának arcát”,³ és lehetővé tegyem a vele való találkozást; ez az irgalmasság az evangélium központi üzenete minden kor minden embere számára. Most érkezett egy új jubileum ideje, amikor ismét kitárul a szent kapu, hogy élő tapasztalatot szerezhessünk Isten szeretetéről, mely felébreszti szívünkben a Krisztusban való üdvösség biztos reményét. Ugyanakkor ez a szentév egy másik, az összes keresztény számára alapvető évforduló felé mutat irányt: 2033-ban ugyanis az Úr Jézus kínszenvedése, halála és feltámadása által megvalósult megváltás kétezredik évfordulóját fogjuk ünnepelni. Tehát nagy stációkkal rendelkező út előtt állunk, melyen Isten kegyelme megelőzi és kíséri az ő hitben buzgón, a szeretetben tevékenyen és a reményben állhatatosan járó népét (vö. 1Tessz 1,3).

Egy ilyen hosszú hagyománytól támogatva, és azzal a bizonyossággal, hogy ez a jubileumi év az egész Egyház számára a kegyelem és remény intenzív megtapasztalása lesz, elrendelem, hogy 2024. december 24-én nyissák meg a vatikáni Szent Péter-bazilika szent kapuját, s ezzel vegye kezdetét a rendes jubileum. A rákövetkező vasárnapon, 2024. december 29-én székesegyházam, a lateráni Szent János-bazilika szent kapuját fogom megnyitni; ez a székesegyház idén, november 9-én ünnepli felszentelésének

³ Vö. FERENC PÁPA: *Misericordiae vultus*, az irgalmasság rendkívüli jubileumi évét meghirdető bulla (2015. április 11.), 1-3.

1700. évfordulóját. Ezt követően, 2025. január 1-jén, a Boldogságos Szűz Máriának, Isten anyjának főünnepén nyílik meg a pápai Santa Maria Maggiore-bazilika szent kapuja. Végül január 5-én, vasárnap nyílik meg a pápai Falakon kívüli Szent Pál-bazilika szent kapuja. E három utóbbi szent kaput 2025. december 28-án, vasárnap zárjuk be.

Elrendelem továbbá, hogy 2024. december 29-én, vasárnap, az összes székesegyházban és társszékesegyházban a megyés püspökök a jubileumi év ünnepélyes megnyitásaként ünnepeljék a szent eucharisziát, azon szertartáskönyv szerint, amely erre az alkalomra készül. A társszékesegyházokban a püspököt egy megfelelően kijelölt megbízottja helyettesítheti. A gyülekezésre kijelölt templomból a székesegyházba tartó körmenet legyen a remény útjának jelképe, mely Isten ígétől megvilágosítva egyesíti a híveket. A gyülekezés helyén (vagy a körmeneten) olvassák fel a jelen dokumentum néhány részletét, és hirdessék meg a népnek a jubileumi búcsút, amelyet elnyerhetnek a fent említett – a részegyházak jubileumi ünneplését tartalmazó – szertartáskönyv előírásai szerint. A szentév során, mely a részegyházokban 2025. december 28-án fejeződik be, legyen gondjuk arra, hogy Isten népe teljes részvétellel fogadhatta mind Isten kegyelme reményének meghirdetését, mind az ennek hatékonyságát tanúsító jeleket.

A rendes jubileum a vatikáni Szent Péter-bazilika szent kapujának bezárásával, 2026. január 6-án, vízkereszt ünnepén ér véget. Jusson el a keresztény remény fénye minden emberhez, mint Isten szeretetének mindenkihez szóló üzenete! És legyen az Egyház hűséges tanúja ennek az üzenetnek a világ minden táján!

A remény jelei

7. Azon túl, hogy Isten kegyelméből merítünk reményt, azt *az idők jeleiben* is fel kell fedoznünk, melyeket az Úr nekünk ad. Amint a II. Vatikáni Zsinat megállapítja: „Az Egyháznak mindig kötelessége vizsgálni és az evangélium fényénél értelmezni az idők jeleit, azért, hogy minden nemzedéknek megfelelő módon tudjunk választ adni az emberek örök kérdéseire a jelen és az el-

jövendő élet értelméről és e kettő összefüggéseiről.”⁴ Oda kell tehát figyelni arra a sok jóra, amely a világban jelen van, nehogy megkísértsen bennünk annak gondolata, hogy teljesen elborított bennünket a rossz és az erőszak. Az idők jeleit azonban, melyek az Isten üdvözítő jelenlétére szoruló emberi szív vágyakozásáról árulkodnak, a remény jeleivé kell változtatnunk.

8. A remény első jele a *békében* jelenik meg a világ számára, mely újra a *háború* tragédiájába süllyedt. A múlt drámáiról megfeledkezve az emberiséget új és nehéz próbatétel sújtja: sok nép az erőszak brutalitásától szenved. Van-e még valami, amit ezek a népek már ne szenvedtek volna el? Miként lehetséges, hogy kétségbeesett segélykiáltásuk nem indítja a nemzetek felelős vezetőit arra, hogy véget vessenek a sok regionális konfliktusnak, pedig tudtában vannak, milyen következményeik lehetnek az egész világa nézve? Túl merész álom, hogy hallgassanak el a fegyverek és ne okozzanak több pusztulást és halált? A jubileum emlékeztet arra, hogy „a békeszerzőket Isten fiainak fogják hívni” (Mt 5,9). A béke utáni vágy mindenkit kihívás elé állít, és konkrét tervek megvalósítását követeli. Nem maradhatnak el a diplomáciai erőfeszítések arra, hogy bátran és kreatívan megteremtsük a tartós békét célzó tárgyalások lehetőségeit.

9. Reménnyel tekinteni a jövőbe azt is jelenti, hogy lelkesedéssel teli a világnézetünk, amelyet továbbadunk másoknak. Szomorúan kell megállapítanunk, hogy sajnos ez távlat sok esetben hiányzik. Ennek első következménye az, hogy *elvész az élet továbbadásának vágya*. A féktelen életritmus, a jövőtől való félelem, a biztos munkahely és a megfelelő szociális védelem hiánya, valamint az olyan társadalmi modellek miatt, amelyekben a teendőket nem a kapcsolatok ápolása, hanem a haszonszerzés diktálja, sok országban aggasztó mértékben *csökken a születések száma*. Ezzel

⁴ II. Vatikáni Zsinat: *Gaudium et spes* lelkipásztori konstitúció az Egyházzól a mai világban (1965. december 7.), 4.

szemben – más helyeken – „a demográfiai növekedésre és nem az egyesek túlzott és szelektív fogyasztására való hivatkozás a problémák előli kitérés módja”.⁵

Az élet iránti nyitottság a felelős apasággal és anyasággal együtt az a terv, amelyet a Teremtő a férfiak és nők szívébe és testébe írt; ezt a küldetést bízta az Úr a házastársakra és szerelmükre. Sürögősen szükség van arra, hogy az államok törvényhozói munkája mellől ne hiányozzék a hívő közösségek és az egész polgári közösség összes összetevőjének meggyőződéses támogatása, mert minden társadalom jövője *a fiataloknak attól a vágyától függ, hogy – szerelmük termékenységének gyümölcsként – gyermekeknek adjanak életet*, és ez remény kérdése is: a reménytől függ, és reményt ébreszt. Ezért a keresztény közösség senkinél sem támogathatja kevésbé egy olyan, *reményt adó társadalmi szövetség* szükségességét, amely befogadó és nem ideologikus, és olyan jövőért dolgozik, amelyre a világ sok táján üresen álló bölcsőket megtöltő gyermekek mosolya jellemző. Valójában azonban mindenkinek szüksége van arra, hogy életörömét visszanyerje, mert az Isten képére és hasonlatosságára teremtett ember (vö. Ter 1,26) nem elégedhet meg a túléléssel vagy az elélegeléssel, azzal, hogy alkalmazkodik a jelenhez, és hagyja, hogy pusztán anyagi javakkal elégítsék ki. Ez individualizmusba zár, rombolja a reményt, szomorúságot kelt, mely befészkelődik a szívbe, keserűvé és érzéketlenné tesz.

10. A jubileumi évben a remény érzékelhető jeleinek kell lennünk sok, nehéz körülmények között élő fivérünk és nővérünk számára. A *fogvatartottakra* gondolok, akik szabadságuktól megfosztva a börtönélet keménységén túl nap mint nap megtapasztalják az érzelmi ürességet, a rájuk kényszerített korlátozásokat, és nemritkán a tisztelet hiányát. Javaslom a kormányoknak, hogy a jubileumi évben legyenek reményt visszaadó kezdemé-

⁵ FERENC PÁPA: *Laudato si'* enciklika közös otthonunk gondozásáról (2015. május 24.), 50.

nyezéseik; éljenek az amnesztia vagy a büntetéselengedés különféle formáival, hogy ezzel is segítsék az embereket visszanyerni az önmagukba és a társadalomba vetett bizalmat; támogassák a társadalomba való visszailleszkedés formáit, melyekhez a törvények betartására vonatkozó konkrét kötelezettségvállalása társul.

Egy Isten ígéjéből eredő ősi hivatkozás, mely egész bölcsességi értékével kegyelmet adó és felszabadító tettekre szólít fel, melyek lehetővé teszik az újrakezdést: „Nyilvánítsátok szentnek az ötvenedik évet, és hirdessetek szabadulást a föld minden lakójának” (Lev 25,10). Amit a mózesi törvény elrendelt, azt Izajás próféta is átveszi: „Az Úr elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, és meggyógyítsam a megtört szívűeket; hogy szabadulást hirdessek a foglyoknak, és szabadságot a börtönök lakóinak; hogy hirdessem az Úr kegyelmének esztendejét” (Iz 61,1-2). E szavakat idézi Jézus szolgálatának kezdetén, és kijelenti, hogy őbenne teljesedik be „az Úr kegyelmének esztendeje” (vö. Lk 4,18-19). A föld minden szegletében a hívők, különösen a pásztorok, legyenek ezeknek az igényeknek a szószólói, egyhangúlag és bátran követeljenek emberhez méltó körülményeket a börtönben lévők számára, követeljék az emberi jogok tiszteletben tartását s mindekelőtt a halálbüntetés eltörlését, mely a keresztény hittel ellenkező intézkedés, elveszi a megbocsátás és a megújulás minden reményét.⁶ A fogvatartottakhoz való közelség konkrét jeleként én magam szeretnék megnyitni egy szent kaput az egyik börtönben; ez jelképként arra biztassa őket, hogy reménnyel és az élet melletti új elkötelezettséggel tekintsenek a jövőbe!

11. A remény jeleit kell küldenünk az otthonukban vagy a kórházban fekvő *betegeknek*. Szenvedésük nyerjen enyhülést az őket látogatók közelségétől és a tőlük kapott szeretettől! Az irgalmaság cselekedetei egyben a remény cselekedetei, melyek hálát ébresztenek az ember szívében. Éreztessük meg a hálát az összes egészségügyi dolgozóval, akik nemritkán nehéz körülmények

⁶ Vö. *A Katolikus Egyház Katekizmusa*, 2267.

között, a betegek és a legelesebbegek gondos ápolásával teljesítik küldetésüket.

Azokra is figyeljünk, akik különösen nehéz körülmények között, gyengeségeikkel vesződve élnek, különösen, ha olyan betegségben vagy fogyatékoságban szenvednek, amely jelentős mértékben korlátozza önellátásukat.

12. A remény jeleire azoknak is szüksége van, akik önmagukban a reményt képviselik: a *fiataloknak*. Ők, sajnos, gyakran látják, hogy álmaik szertefoszlanak. Nem ábrándíthatjuk ki őket: az ő lelkesedésükre épül a jövő. Jó látni, amint energiákat szabadítanak fel, például amikor felgyúrik ingujjukat, és önként részt vesznek katasztrófák vagy társadalmi bajok elhárításában. De szomorú reménytől megfosztott fiatalokat látni; amikor pedig a jövő bizonytalan és az álmok számára áthatolhatatlan, amikor a tanulás kilátástalan, s a munka vagy a kellően stabil foglalkozás hiánya a vágyak kioltásával fenyeget, a jelent elkerülhetetlenül búskomoran és unalommal élük meg. A drogok illúziója, a normaszegés kockázata, a pillanatnyi örömök keresése bennük - másoknál jobban - zavart kelt, elrejtí az élet szépségét és értelmét, sötét mélységekbe taszítja és önpusztító cselekedetekre készíteti őket. Ezért a jubileum legyen alkalom arra, hogy az Egyház lendületet adjon nekik: megújult szenvedéllyel vegyük gondjainkba a gyermekeket, a diákokat, a jegyeseket, a fiatal nemzedékeket! Legyünk közel a fiatalokhoz, akik örömet és reményt jelentenek az Egyháznak és a világnak!

13. Nem hiányozhatnak a remény jelei a *migránsok* felé, akik elhagyják szülőföldjüket, hogy jobb életet keressenek önmaguk és családjuk számára. Ne hiúsítsuk meg várakozásaikat előítéletekkel és bezárkózással; a befogadás, mely mindenki felé méltóságának megfelelően kitarja karjait, azzal a felelősséggel párosuljon, hogy senkitől se tagadják meg a jobb jövő építésének jogát! A sok *száműzöttnek, menekültnek és menedékkérőnek*, akiket nemzetek közötti konfliktusok kényszerítenek menekülni a háború,

az erőszak, a hátrányos megkülönböztetés elől, biztosítani kell a biztonságot, a munka és a tanulás lehetőségét, melyek szükségesek ahhoz, hogy be tudjanak illeszkedni új társadalmi környezetükbe. A keresztény közösség mindig legyen kész megvédeni a gyengébbek jogait. Nagylelkűen tárja ki a befogadás kapuját, hogy senki se nélkülözze a jobb élet reményét! Visszhangozzanak szívünkben az Úr szavai, aki az utolsó ítéletről szóló fontos példabeszédében azt mondta: „Idegen voltam, és befogadtatok”, mert „amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettetek” (Mt 25,35.40).

14. Megérdemlik a remény jeleit az *idősek*, akik gyakran magányosnak és elhagyatottnak érzik magukat. Feladat a keresztény közösségnek és a polgári társadalomnak, hogy értékelje a kincset, amit jelentenek, élettapasztalatukat, életbölcseességüket, élethez való hozzájárulásukat; a keresztényeknek és a polgári társadalomnak együtt kell munkálkodniuk a nemzedékek közötti szövetéséért.

Külön gondolok a *nagyapákra* és *nagymamákra*, akik a hit és az életbölcseség továbbadói a fiatalabb nemzedékeknek. Támogassa őket gyermekeik hálája és unokáik szeretete, akik gyökereket, megértést és bátorítást találnak bennük!

15. Különös módon kérem a reményt a *szegények* milliárdjai számára, akiknek gyakran az élethez szükséges javaik sincsenek meg. Az elszegényedés egymást követő hullámain látva féltő, hogy hozzászoknak ehhez és beletörődnek. De nem fordíthatjuk el tekintetünket a súlyosan drámai helyzetektől, melyek ma már mindenütt előfordulnak, nem csak a világ bizonyos térségeiben. Naponta találkozunk szegény vagy elszegényedett emberekkel, akik a szomszédaink is lehetnek. Gyakran hajléktalanok, és a napi betevő falatjuk sincs meg. Kirekesztéstől és sokak közömbösségtől szenvednek. Botrány, hogy egy olyan világban, amely óriási erőforrásokkal rendelkezik, melyek nagy része fegyverkezésre megy, a kirekesztettek „jelentik a bolygón élő emberek legna-

gyobb részét: több milliárd emberről van szó. Ma már jelen vannak a nemzetközi politikai és gazdasági vitákban, de gyakran úgy tűnik, hogy az ő problémáikat mintegy függeléként olyan kérdésként kezelik, amellyel szinte csak kötelességből vagy mellékesen foglalkoznak, ha nem pusztán járulékos kárként. És csakugyan, amikor elérkezik a konkrét cselekvés ideje, gyakran az utolsó helyen maradnak.”⁷ Ne feledjük: a szegények szinte mindig áldozatok és nem bűnösök!

Felhívások a reményre

16. Visszhangként a próféták ősi szavára a jubileum arra emlékeztet, hogy *a föld javait* Isten nem néhány kiváltságos embernek, hanem mindenkinek szánta. A vagyonnal rendelkezőknek nagylelkűeknek kell lenniük, fel kell ismerniük nélkülöző testvéreik arcát. Különösen azokra gondolok, akik víz- és élelemhiánytól szenvednek. Az éhezés botrányos seb az emberiség testén, és mindenkit lelkiismeret-vizsgálatra hív. Megismétlem felhívásomat, hogy „a fegyverkezésre és más katonai kiadásokra szánt pénzből hozzunk létre egy világalapot az éhezés végérvényes felszámolására és a legszegényebb országok fejlesztésére, hogy lakóik ne folyamodjanak erőszakos vagy csalárd megoldásokhoz, és ne kényszerüljenek elhagyni hazájukat, hogy méltóbb életlehetőségeket keressenek”.⁸

A jubileumi év kapcsán szeretnék egy másik sürgető felhívást megfogalmazni: a legfejlettebb nemzetekhez szól, hogy ismerjék fel meghozott döntéseik súlyát, és rendeljék el azon országok *adósságának elengedését*, amelyek sosem lesznek képesek azt visszafizetni. Mielőtt nagylelkűségről lenne szó, ez igazságosságot értintő probléma, melyet napjainkban a jogtalanság olyan új formája súlyosbít, amelynek tudatára ébredtünk: „Létezik ugyanis egy valódi »ökológiai adósság«, különösen Észak és Dél között, amely ökológiai következményekkel járó kereskedelmi egyenlőt-

⁷ FERENC PÁPA: *Laudato si'* enciklika, 49.

⁸ FERENC PÁPA: *Fratelli tutti* enciklika a testvériségről és a társadalmi barátságról (2020. október 3.), 262.

lenségekkel, valamint a természeti erőforrások egyes országok által hosszú időn keresztül történő aránytalan felhasználásával áll kapcsolatban.”⁹ Amint a Szentírás tanítja, a föld az Istené, és valamennyien mint „jövevények és vendégek” (Lev 25,23) élünk rajta. Ha valóban egyengetni akarjuk a béke útját a világban, vállaljuk az igazságtalanság távolabbi okainak felszámolását, töröljük el az igazságtalan és törleszthetetlen adósságokat, lakassuk jól az éhezőket!

17. A közelgő jubileumi év idejére esik egy olyan évforduló, amely az összes keresztény számára nagyon fontos. *Ezerbétszáz éve tartották* ugyanis *az első nagy ökumenikus zsinatot, a nikaiai zsinatot*. Érdeemes megemlékeznünk arról, hogy az apostoli idők óta az Egyház pásztorai számos alkalommal összegyűltek, hogy megtárgyaljanak tanbeli kérdéseket és fegyelmi ügyeket. A hit első évszázadaiban mind keleten, mind a keresztény nyugaton gyakran tartottak zsinatot, megmutatva ezáltal, mennyire fontos Isten népe egységének őrzése és az evangélium hűséges hirdetése. A jubileumi év jelentős alkalom lehet arra, hogy konkretizáljuk ezt a szinodális formát, melyet a keresztény közösség ma egyre szükségesebb megnyilvánulási formának tart avégett, hogy jobban teljesíthessük az evangelizálás sürgető feladatát: az összes megkeresztelt ember, mindenki a maga karizmájával és szolgálatával társfelelősséget visel azért, hogy a remény sokféle jele tanúságot tegyen Isten jelenlétéről a világban.

A Nikaiai (Niceai) Zsinat feladata az volt, hogy megőrizze az egységet, amelyet komolyan veszélyeztetett Jézus Krisztus istenségének és az Atyával való egylényegűségének tagadása. Mintegy háromszáz püspök volt jelen, Konstantin császár kezdeményezésére 325. május 20-án a császári palotában gyűltek össze. A témák megvitatása után – a Szentlélek kegyelmével – valamennyien elfogadták azt a hitvallást, amelyet ma is elmondunk minden vasárnapi misében. A zsinati atyák azt akarták, hogy ez a hitvallás

⁹ FERENC PÁPA: *Laudato si'* enciklika, 51.

– először használva a kifejezést – a „hiszünk”¹⁰ szóval kezdődjön, annak bizonyágául, hogy ebben a többes szám első személyű „mi”-ben az összes egyház közösségben vannak, és az összes keresztény ugyanazt a hitet vallja.

A Nikaiai Zsinat mérföldkő az Egyház történetében. Évfordulója arra hívja a keresztényeket, hogy együttes dicsérettel és hálaadással forduljanak a Szentháromsághoz, különösen Jézus Krisztushoz, Isten Fiához, „aki az Atyával egylényegű”,¹¹ és aki kinyilatkoztatta nekünk a szeretetnek ezt a misztériumát. De ez a zsinat meghívás is az összes egyház és egyházi közösség számára, hogy haladjanak előre a látható egység felé vezető úton, s fáradhatatlanul keressék a megfelelő formákat annak érdekében, hogy teljesen eleget tudjanak tenni Jézus imádságának: „mindnyájan egyek legyenek; amint te, Atyám bennem vagy, s én tebenned, ők is legyenek bennünk, hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél engem” (Jn 17,21).

A Nikaiai Zsinaton a húsvét dátumának meghatározásáról is tárgyaltak. E tekintetben még ma is különböző álláspontok vannak, melyek megakadályozzák, hogy a hit alapvető eseményét ugyanazon a napon ünnepeljük. Gondviselészerűen erre éppen a 2025-ös évben kerül sor. Legyen ez felhívás az összes keleti és nyugati keresztény felé, hogy döntő lépést tegyünk a húsvét közös dátumáról való megegyezés felé. Jó észben tartanunk, hogy sokan nem tudnak már a múltban zajlott vitákról, és nem értik, hogyan lehet megoszlás e tekintetben.

A reménybe borgonyozva

18. A remény, a hittel és szeretettel együtt az „isteni erények” triptichonját alkotja, ezek az erények a keresztény élet lényegét jelentik (vö. 1Kor 13,13; 1Tessz 1,3). Felbonthatatlan kapcsolatban a remény adja az alapvető tájolást, mutatja a hívó lét

¹⁰ Niceai (nikaiai) hitvallás, in HEINRICH DENZINGER – PETER HÜNERMANN: *Hitvallások és az Egyház tanítóhivatalának megnyilatkozásai*, Örökmécs – Szent István Társulat, Bányterenyé – Budapest, 2004, 73 (125. pont).

¹¹ Uo.

irányát és célját. Ezért Szent Pál arra biztat, hogy legyünk „a reményben derűsek, a nyomorúságban béketűrők, az imádságban állhatatosak” (Róm 12,12). Igen, „bővelkedjünk a reményben” (vö. Róm 15,13), hogy hihetően és vonzóan tudjunk tanúságot tenni a szívünkben hordozott hitről és szeretetről; hogy a hit örvendező, a szeretet odaadó legyen; hogy mindenki képes legyen akár csak egy mosolyt, baráti gesztust, testvéri pillantást, őszinte meghallgatást, ingyenes szolgálatot adni, tudva, hogy Jézus Lelke által a címzettben ez a remény termékeny magjává változhat. De mi reményünknek az alapja? Ennek megértéséhez érdemes elidőznünk a remény indítékainál (vö. 1Pét 3,15).

19. „Hiszem az örök életet”:¹² így szól hitvallásunk, és a keresztény remény e szavakban alapvető támpontot talál. A remény ugyanis „az az isteni erény, amellyel az örök életre mint boldogságunkra törekszünk”.¹³ A II. Vatikáni Zsinat megállapítja: „Ha elvész az isteni alap és az örök élet reménye, amint ma látjuk, igen súlyosan sérül az emberi méltóság, és megoldatlan marad az élet és halál, a bűn és a fájdalom rejtélye, és az emberek nem ritkán kétségbe esnek.”¹⁴ Mi ellenben – a remény erejében, melyben megváltást nyertünk – a tova iramló időt szemlélve bizonyosak vagyunk abban, hogy az emberi történelem és benne mindegyikünk személyes története nem egy zsákutca vagy sötét szakadék felé, hanem a dicsőség Urával való találkozás felé tart. Élünk hát az ő visszatérésére várva és annak reményében, hogy örökké benne élhetük: ezzel a lelkiülettel tegyük magunkévá az első keresztények megrendítő fohászatát, mellyel a Szentírás végződik: „Jöjj el, Urunk Jézus!” (Jel 22,20).

20. Hitünk szíve közepe a meghalt és feltámadt Jézus. Szent Pál, amikor ezt néhány szóban, mindössze négy igét használva megfo-

¹² Apostoli hitvallás: in HEINRICH DENZINGER – PETER HÜNERMANN: *Hitvallások és az Egyház tanítóhivatalának megnyilatkozásai*, i. m., 50 (30. pont).

¹³ *A Katolikus Egyház Katekizmusa*, 1817.

¹⁴ II. Vatikáni Zsinat: *Gaudium et spes*, 21.

galmazza, reményünk „velejét” közvetíti számunkra: „Elsősorban azt hagytam rátok, amit magam is kaptam: Krisztus meghalt a mi bűneinkért az Írások szerint, eltemették és harmadnapon feltámadt az Írások szerint; megjelent Péternek, majd a tizenkettőnek” (1Kor 15,3-5). Krisztus *meghalt, eltemették, feltámadt, megjelent*. Értünk a halál drámáján ment keresztül. Az Atya szeretete a Lélek erejében feltámasztotta, és emberségét az örökkévalóság első gyümölcsévé tette a mi üdvösségünkért. A keresztény remény éppen ebben áll: a halállal szemben, ahol minden véget érni látszik, megkapjuk annak bizonyosságát, hogy Krisztusnak, a keresztségben velünk közölt kegyelmének köszönhetően „az élet megváltozik, de meg nem szűnik”,¹⁵ örökre. A keresztségben ugyanis – Krisztussal együtt eltemetve – őbenne, a feltámadásban megkapjuk annak az új életnek az ajándékát, amely áttöri a halál falát, és a halált átjáróvá teszi az örökkévalóság felé.

És még ha a *halállal*, a fájdalmas elválással szemben, mely arra kényszerít, hogy elhagyjuk legkedvesebb szeretteinket, semmilyen hangzatos beszéd sem lehetséges, a jubileum alkalmat kínál arra, hogy mérhetetlen hálával újra felfedezzük a keresztségben kapott új élet ajándékát, mely képes átalakítani a halál drámáját. A jubileum összefüggésében érdemes újra átgondolni, hogyan értették ezt a misztériumot a hit első évszázadaitól fogva.

Például hosszú időn át a keresztények nyolcszögletűre építették a keresztelődencét, és még ma is sok ókori keresztelődencét csodálhatunk meg, amely megtartotta ezt a formát, mint Rómában, a Lateráni Szent János-bazilika mellett. Ez az építészeti forma azt sugallja, hogy a keresztelődencében megkezdődik a nyolcadik nap, a feltámadás napja, mely túllép a hetek visszatérő, megszokott ritmusán, és megnyitja az idő körforgását az örökkévalóság dimenziójára, az örökké tartó életre: ez az a cél, amely felé földi zarándoklásunk idején tartunk (vö. Róm 6,22).

¹⁵ I. prefáció a megholtakról, in *Római misekönyv*, Szent István Társulat, Budapest, 2022, 475.

E reményről a legmeggyőzőbb tanúbizonyságot a *vértanúk* teszik, akik – a feltámadt Krisztusba vetett hitükben szilárdan – le tudtak mondani földi életükről csak azért, hogy Urukot el ne árulják. Ők minden korban jelen vannak, és sokan – napjainkban talán többen vannak, mint valaha – a véget nem ismerő élet megvallóiként. Meg kell őriznünk tanúságtételüket, hogy reményünk gyümölcsöző legyen!

Ezek a különféle keresztény hagyományokhoz tartozó vértanúk az egység magvai is, mert a vér ökumenizmusát fejezik ki. Ezért nagyon szeretném, hogy a jubileumi évben mindenképpen legyen olyan ökumenikus szertartás, amely nyilvánvalóvá teszi e vértanúk tanúságtételének gazdagságát.

21. Mi lesz hát velünk a halál után? E küszöbön túl Jézussal az örök élet vár ránk, mely az Istennel való teljes közösségben, az ő végtelen szeretetének szemlélésében és a benne való részesedésben áll. Amit most reményben élünk, azt majd a maga valóságában fogjuk látni. Szent Ágoston erről így írt: „Amikor majd egész valómmal egyesülök veled, megszűnik számomra minden fájdalom és büntetés. A veled teljes élet lesz az én igazi életem.”¹⁶ Mi jellemzi majd tehát ezt a teljes közösséget? Az, hogy boldogok leszünk. A *boldogságra* kapott meghívást az ember, ez az a cél, amely felé mindenki tart.

De mi a boldogság? Milyen boldogságra törekszünk és vágyakozunk? Nem elillanó öröme, nem múlt kielégülésre, melyet, ha egyszer elértük, újra és egyre inkább akarjuk, a mohóság spiráljában, amelyben az emberi lélek sosem telik be, hanem egyre üresebbé válik. Olyan boldogságra van szükségünk, amely véglegesen beteljesedik abban, ami megvalósít bennünket, vagyis a szeretetben, úgy, hogy már most elmondhassuk: „Szeretnek, tehát vagyok; és mindig létezni fogok abban a Szeretetben, amely nem csal meg, és amelytől semmi és senki soha el nem tud szakítani.” Idézzük fel újra az apostol szavait: „Biztos vagyok ugyanis

¹⁶ SZENT ÁGOSTON: *Vallomások*, X, 28.

abban, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmasságok, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat bennünket Isten szeretetétől, amely Krisztus Jézusban, a mi Urunkban van” (Róm 8,38–39).

22. Egy másik valóság, mely az örök élethez kapcsolódik, *Isten ítélete*, mind földi létünk befejezésekor, mind az idők végén. A művészet gyakran próbálta ábrázolni – gondoljunk csak Michelangelo remekművére a Sixtus-kápolnában –, átvette az adott kor teológiai felfogását, és a félelem érzését keltette a szemlélőben. Bár helyénvaló, hogy nagyon tudatosan és komolyan készüljünk az egész életünket lezáró pillanatra, ezt mindig a remény szellemében kell tennünk, ez az isteni erény ugyanis támogatja az életet, és nem engedi, hogy félelem fogjon el bennünket. Istennek az ítélete – aki szeretet (vö. 1Jn 4,8.16) – csakis a szereteten alapulhat, különösen azon, hogy mennyire gyakoroltuk vagy nem gyakoroltuk azt a leginkább rászorulókkal szemben, akikben Krisztus, maga a Bíró van jelen (vö. Mt 25,31–46). Tehát az emberek és a földi bíróságok ítéletétől eltérő ítéletről van szó; a szeretet-Istenhez és az önmagunkhoz fűződő igazságviszonyként kell értelmeznünk az isteni irgalmasság kifürkészhetetlen misztériumának ölelésében. Erre vonatkozóan a Szentírás ezt mondja: „Arra tanítottad népedet, hogy az igaz legyen emberszerető, és azzal a jó reménnyel töltötted el gyermekeidet, hogy a bűn után alkalmat adsz a bűnbánatra [...], és irgalmat várjunk, amikor megítéltetünk” (Bölcs 12,19.22). Ahogyan XVI. Benedek írta: „Az ítélet pillanatában megtapasztaljuk és befogadjuk szeretetének győzelmét a világban és a bennünk lévő minden rossz fölött. A szeretet fájdalma megváltásunkká és örömünké válik.”¹⁷

Az ítélet tehát az üdvösségre vonatkozik, melyben remélünk, és amelyet Jézus szerzett meg nekünk halálával és feltámadásával.

¹⁷ XVI. BENEDEK PÁPA: *Spe salvi* enciklika a keresztény reményről, (2007. november 30.), 47.

Ezért arra szolgál, hogy megnyissa az utat a vele való végleges találkozás előtt. És mivel ebben az összefüggésben nem gondolhatjuk, hogy az elkövetett rossz rejtve marad, meg kell *tisztulnia*, hogy lehetővé tegye számunkra az Isten szeretetébe való végleges belépést. Így válik érthetővé, hogy imádkoznunk kell azokért, akik befejezték földi útjukat; így válik érthetővé a szolidaritás az imádságos közbenjárásban, mely hatékonyságát a szentek közösségétől nyeri abban a közös kötelékben, amely Krisztusban, a teremtés elsősülöttében egyesít bennünket. Így a jubileumi búcsú - az imádság erejében - különösen is az előttünk járókért van, hogy teljes kegyelmet nyerjenek.

23. A búcsú, a büntetéselengedés ugyanis lehetőséget ad annak felfedezésére, mennyire korlátlan Isten irgalma. Nem véletlen, hogy a régi időkben az irgalmasság (*miseriordia*) és a büntetéselengedés (*indulgentia*) szavak egymással felcserélhető szavak voltak, éppen azért, mert az utóbbi Isten határt nem ismerő megbocsátásának teljességét akarja kifejezni.

A *bűnbocsánat szentsége* biztosít bennünket arról, hogy Isten eltörli bűneinket. Újra meg újra felhangzanak a zsoltár vigasztaló szavai: „Megbocsátja minden bűnödöt, és meggyógyítja minden gyöngeséged. Megmenti életed a pusztulástól, kegyelemmel és irgalommal koszorúz. [...] Az Úr irgalmas és könyörületes, szelíd a haragban és gazdag az irgalomban. [...] Nem bűneink szerint bánik velünk, és nem vétkeink szerint fizet vissza. Mert amilyen magas az ég a föld felett, olyan nagy irgalma az igazak iránt. Amilyen távol van napkelet napnyugattól, olyan messze veti el tőlünk bűneinket” (Zsolt 103,3–4.8.10–12). A gyónásban történő kiengesztelődés nem csupán egy szép spirituális alkalom, hanem döntő jelentőségű, lényegi fontosságú, visszavonhatatlan lépés valamennyiünk hívó útján. A gyónásban lehetőséget adunk az Úrnak arra, hogy megsemmisítse bűneinket, meggyógyítsa szívünket, talpra állítson és magához öleljen, és megismertesse velünk gyengéd és könyörületes arcát. Nincs jobb lehetőség Isten megismerésére annál, mint ha engedjük magunkat kiengesztelni

vele (vö. 2Kor 5,20), megízlelve bocsánatát. Ne mondjunk le tehát a gyónásról, hanem fedezzük fel újra a gyógyulás és az öröm szentségének szépségét, a bűnök megbocsátásának szépségét!

Mindazonáltal – amint azt saját tapasztalatból tudjuk – a bűn „nyomot hagy”, következményekkel jár: nemcsak külső következményekkel – az elkövetett rossz okozta károkkal –, hanem belső következményekkel is, mivel „minden bűn, még a bocsánatos bűn is, a teremtményekhez való rendetlen ragaszkodással jár, ami szükségessé teszi a tisztulást, mind itt, a földön, mind a halál után a purgatóriumnak (tisztítóútnak, tisztítóhelynek) nevezett állapotban.”¹⁸ Tehát esendő és rosszra hajló emberségünkben visszamaradnak „a bűn maradványai”. Ezeket távolítja el a búcsú, mindig Krisztus kegyelméből, aki – ahogyan Szent VI. Pál írta – „a mi »búcsúnk«”.¹⁹ Az Apostoli Penitenciária rendelkezik majd arról, miként lehet elnyerni a jubileumi búcsút.*

A megbocsátásnak ez az intenzív megtapasztalása feltétlenül megnyitja szívünket és elménket a *megbocsátásra*. A megbocsátás a múltat nem változtatja meg, a történeteket nem módosíthatja, de lehetővé teszi a jövő megváltoztatását, azt, hogy másként, harag, gyűlölködés és bosszúvágy nélkül éljünk. A megbocsátás által felhőtlené tett jövő lehetővé teszi, hogy más szemmel, derűsebben nézzük a múltat, még akkor is, ha könnyezünk.

A legutóbbi rendkívüli jubileum alkalmával vezettem be az *irgalmasság misszionáriusai* intézményét, akik továbbra is fontos küldetést teljesítenek. A most következő jubileum idején is végezzék majd szolgálatukat, adják vissza a reményt, és gyakorolják a megbocsátást, valahányszor egy bűnös nyitott szívvel és bánkódó lélekkel fordul hozzájuk! Legyenek a kiengesztelődés eszközei, és segítsenek az Atya irgalmából származó, szívbeli reménnyel tekinteni a jövőbe! Remélem, hogy a püspökök igénybe tudják venni értékes szolgálatukat, főként úgy, hogy oda küldik őket, ahol a remény különösen is próbára van téve, például a bör-

¹⁸ *A Katolikus Egyház Katekizmusa*, 1472.

¹⁹ VI. PÁL PÁPA: *Apostolorum limina* apostoli levél (1974. május 23.), II.

* Lásd a jelen kötet függelékében.

tönökbe, kórházakba, olyan helyekre, ahol sárba tiporják a személyi méltóságot, ahol a legnagyobb nélkülözésben élnek az emberek, a legnagyobb pusztulást megtapasztaló térségekbe, hogy senki se maradjon megfosztva annak lehetőségétől, hogy részesüljön Isten megbocsátásában és vigasztalásában.

24. A remény Isten anyjában találja legfőbb tanúját. Őbenne látjuk, hogy a remény nem vak optimizmus, hanem kegyelmi ajándék az élet realizmusában. Valahányszor Fiára tekintett, mint minden édesanya, a jövőjére gondolt, és nyilván szívébe vésődtek azok a szavak, amelyeket Simeon intézett hozzá a templomban: „Íme, ő sokak romlására és sokak feltámadására lesz Izraelben, jel lesz, melynek ellentmondanak – a te lelkedet is tőr járja át” (Lk 2,34–35). A keresztlábánál pedig, amikor látta az ártatlan Jézust szenvedni és meghalni, megismételte – bár gyötrelmes fájdalomak között – a maga „igen”-jét anélkül, hogy elveszítette volna reményét és bizalmát az Úrban. Így közreműködött annak beteljesedésében, amiről Fia beszélt, amikor előre megmondta, hogy „sokat kell szenvednie, a vének, a főpapok és az írástudók elvetik, megölik, de harmadnapra feltámad” (Mk 8,31); és ebben a szeretetből vállalt fájdalmas gyötrődésben lett a mi anyánk, a remény anyja.

Nem véletlen, hogy a népi jámborság ma is *Tenger Csillagaként* hívja segítségül a Szent Születet. Ez a beszédes cím annak biztos reményét fejezi ki, hogy az élet viharos viszontagságai között Isten anyja segítségünkre siet, támogat, bátorít, hogy bízzunk és továbbra is reméljünk. Ezzel kapcsolatban szeretném megemlíteni, hogy Mexikóvárosban a Guadalupei Szűzanya kegyhelye készül arra, hogy 2031-ben megünnepelje a Szent Szűz első jelenésének ötszázadik évfordulóját. A fiatal Juan Diego által Isten anyja a remény forradalmi üzenetét küldte, melyet ma is megismétel minden zárándoknak és hívőnek: „Talán nem én vagyok itt, aki anyád vagyok?”²⁰ Hasonló üzenet vésődik az emberek szívébe

²⁰ *Nican Mopobua*, 119.

szerte a világon sok Mária-kegyhelyen, melyek számtalan zarándok célpontjai, akik gondjaikat, fájdalmaikat és várankozásaikat bízzák Isten anyjára. Ebben a jubileumi évben a kegyhelyek a befogadás szent helyei és reményt ébresztő kiváltságos terek legyenek. Biztatom a Rómába jövő zarándokokat, hogy álljanak meg imádkozni a város Mária-kegyhelyein, fejezzék ki tiszteletüket a Szűzanya előtt és kérjék az ő oltalmát. Bízom abban, hogy mindenki, főként a szenvedők és a szorongatott helyzetben lévők, átélhetik majd a legszeretőbb anya közelségét, aki sosem hagyja magukra gyermekeit, és aki Isten szent népe számára „a biztos remény és vigasztalás jele”.²¹

25. A jubileumi év felé tartva most térjünk vissza a Szentíráshoz, és úgy hallgassuk a következő szavakat, hogy nekünk szólnak: „Mi, akik őbenne [Krisztusban] kerestünk menedéket, nagy bátorítást kaptunk arra, hogy erősen kapaszkodjunk a nekünk felkínált reménybe. Ez a remény lelkünknek mintegy *biztos és erős horgonya*, mely behatol a szentély függönye mögé, ahová elsőként ment be értünk Jézus” (Zsid 6,18–20). Határozott felhívás ez arra, hogy sose veszítsük el a kapott reményt és menedéket találva Istenben erősen ragaszkodjunk hozzá.

A horgony képe hatásosan érzékelteti azt a stabilitást és biztonságot, amellyel az élet háborgó hullámai között rendelkezünk, ha az Úr Jézusra bízunk magunkat. A hullámok nem sodorhatnak el, mert le vagyunk horgonyozva a kegyelem reményébe, mely képessé tesz bennünket arra, hogy Krisztusban éljünk, s így legyőzzük a bűnt, a félelmet és a halált. Ez a remény – mely sokkal nagyobb a mindennapi örömnél és az életkörülmények javulásánál –, túlvisz bennünket a próbatételeken, és arra buzdít, hogy ne tévesszük szem elől annak a célnak a nagyságát, ahová meghívást kaptunk: a mennyet.

²¹ II. Vatikáni Zsinat: *Lumen gentium* dogmatikus konstitúció az Egyházzól (1964. november 21.), 68.

A közelgő jubileum tehát olyan szentév legyen, amelyet az el nem múló remény, vagyis az Istenbe vetett remény jellemez! Abban is segítsen bennünket, hogy újra megtaláljuk a szükséges bizalmat az Egyházban, a társadalomban, a személyes és a nemzetközi kapcsolatokban, a mindenkit megillető személyi méltóság előmozdításában és a teremtett világ iránti tiszteletben! Hívó tanúságtételünk legyen az igazi remény kovásza, az új ég és új föld meghirdetése (vö. 2Pét 3,13), ahol a népek igazságosságban és egyetértésben élnek, s az Úr ígéretének beteljesedése felé haladnak!

Engedjük, hogy már mostantól vonzzon bennünket a remény, és legyünk azon, hogy rajtunk keresztül azokra is átragadjon, akik vágnak rá! Bárcsak azt mondaná életünk nekik: „Bízzál az Úrban, légy erős, szilárdítsd meg szívedet, és remélj az Úrban!” (Zsolt 27,14). A remény ereje töltse be jelenünket, miközben bizakodva várjuk az Úr Jézus Krisztus visszatérését, akit dicséret és dicsőség illet most és örökké!

Kelt Rómában, a lateráni Szent János-bazilikánál,
2024. május 9-én, Urunk, Jézus Krisztus mennybemenetelének
főünnepén, pápaságom tizenkettedik évében.

Ferenc

FÜGGELÉK

APOSTOLI PENITENCIÁRIA

Rendelkezés a bűcsúnyerés lehetőségeiről a Ferenc pápa által meghirdetett 2025-ös rendes szentévben

„Most elérkezett egy új jubileum ideje, amikor ismét kitárul a szent kapu, hogy élő tapasztalatot szerezhessünk Isten szeretetéről.”¹ A 2025-ös rendes jubileumot meghirdető bullájában a Szentatya a jelen történelmi helyzetben, amikor „a múlt drámáiról megfélemedkezve az emberiséget új és nehéz próbatétel sújtja: sok nép az erőszak brutalitásától szenved”,² arra hívja az összes keresztényt, hogy a *remény zarándokai* legyenek. Ezt az erényt újra fel kell fedeznünk az idők jeleiben, „melyek az Isten üdvözítő jelenlétére szoruló emberi szív vágyakozásáról árulkodnak, s amelyeket a remény jeleivé kell változtatnunk”.³ Ezt a reményt pedig mindenekelőtt Isten kegyelméből és irgalmának teljességéből kell merítenünk.

Ferenc pápa már az irgalmasság rendkívüli, 2015-ben tartott szentévet meghirdető bullájában hangsúlyozta, hogy a jubileum „különleges jelentőséget” nyer a bűcsú,⁴ mert Isten irgalma „az Atyától nyert *bűcsúvá* válik, mely Krisztus Jegyesének közvetítésével érkezik a bocsánatot nyert bűnöshöz, és megszabadítja a bűn következményének minden maradványától”.⁵ Ehhez hasonlóan a Szentatya most kijelenti, hogy a bűcsú ajándéka „lehetőséget ad annak felfedezésére, mennyire korlátlan Isten irgalma. Nem véletlen, hogy a régi időkben az irgalmasság (*miseriordia*) és a büntetéselengedés (*indulgentia*) szavak egymással felcserélhető szavak voltak, éppen azért, mert az utóbbi Isten határt nem ismerő megbocsátásának teljességét akarja kifejezni”.⁶ A bűcsú tehát jubileumi kegyelem.

¹ *Spes non confundit*, 6.

² *Spes non confundit*, 8.

³ *Spes non confundit*, 7.

⁴ *Miseriordiae vultus*, 22. (Szent István Társulat, Budapest, 2000, 28. o.)

⁵ Uo.

⁶ *Spes non confundit*, 23.

Ezért a 2025-ös rendes jubileum alkalmából is, a Szentatyá akaratából, ez az „Irgalmasság Bírósága”, mely illetékes rendelkezni mindarról, ami a búcsúnyeréssel kapcsolatos, ösztönözni kívánja a hívek szívét, hogy vágyjanak a búcsú elnyerésére és táplálják e jámbor vágyukat – hiszen a búcsú minden szentév saját és sajátos kegyelmi ajándéka –, és a következő előírásokat állapítja meg, hogy a hívek élhessenek ezzel a lehetőséggel, és pontosan tudják „miként lehet elnyerni a jubileumi búcsút”.⁷

A 2025-ös rendes szentévben minden más búcsúnyerési lehetőség érvényben marad. Minden igazán bűnbánó hívő, aki kizár minden bűnhöz való ragaszkodást,⁸ akit szeretet vezérel, és aki a szentév folyamán a bűnbocsánat szentsége által megtisztulva és a szentáldozással megerősödve a pápa szándékára imádkozik, az Egyház „kincstárából” teljes búcsút, vagyis bűnbocsánatot nyerhet, melyet felajánlhat a tisztulás állapotában (a purgatóriumban) lévő lelkekért.

I. Szent zarándoklatokon

A hívek, a *remény zarándokai*, elnyerhetik a Szentatyá által engedélyezett jubileumi búcsút, ha jámbor zarándoklatra mennek:

- *bármelyik szent jubileumi helyszínen*: ha ott áhítattal részt vesznek a szentmisén (valahányszor a liturgikus normák ezt lehetővé teszik, mindenekelőtt a szentévi saját misét mondják vagy votív misét válasszanak: a kiengesztelődésért, a bűnök bocsánatáért, a szeretet ajándékáért, a népek fejlődéséért és jólétéért); a beavató szentségeknek vagy a betegek kenetének kiszolgáltatására szolgáló szentmisén; az igeliturgián; az imaórák liturgiáján (olvasmányos imaóra, reggeli dicséret, esti dicséret); a kereszttúton; a rózsafüzér imádkozásán; az Akathisztosz himnusz eléneklésén; olyan bűnbánati liturgián, mely a bűnbánók egyéni gyónásával végződik, ahogyan azt a bűnbocsánat szentségének szertartáskönyve (II. forma) előírja;

⁷ *Spes non confundit*, 23.

⁸ Vö. *A búcsúk kézikönyve*, 20. 1. §. (Szent István Társulat, Budapest, 2000, 23. o.)

- *Rómában:* ha a négy nagyobb pápai bazilika közül legalább az egyikbe elzarándokolnak: a vatikáni Szent Péter-bazilikába, a lateráni Legszentebb Megváltó-bazilikába, a Santa Maria Maggiore-bazilikába, a Falakon kívüli Szent Pál-bazilikába;

- *a Szentföldön:* ha a három bazilika közül legalább egybe elmennek: a jeruzsálemi Szent Sír-bazilikába, a betlehemi Születés-bazilikába, a názáreti Angyali Üdvözlés-bazilikába;

- *más egyházi körzetekben:* ha elmennek a székesegyházba vagy más, a helyi ordinárius által kijelölt templomba, szent helyre.

A püspökök vegyék figyelembe a hívek szükségleteit, valamint annak lehetőségét, hogy a zarándoklat értelmét – annak minden szimbolikus erejével – megőrizzék, a zarándoklat ugyanis képes kinyilvánítani a megtérés és a kiengesztelődés égető szükségét.

II. A szent helyek jámbor felkeresésével

A hívek elnyerhetik a jubileumi búcsút akkor is, ha egyénileg vagy csoportosan áhítattal felkeresik bármelyik jubileumi helyszínt, és ott megfelelő időn keresztül szentségimádást végeznek és elmélkednek, amit a Miatyánk elimádkozásával, a hitvallás bármely jóváhagyott szövegének elmondásával és Máriához, Isten anyjához intézett fohással fejeznek be, hogy ebben a szentévből mindenki „átélhesse a legszeretőbb anya közelségét, aki sosem hagyja magukra gyermekeit”.⁹

A jubileumi év különleges alkalmából a fent említett ismertebb zarándokhelyeken kívül ugyanilyen feltételek mellett fel lehet kerülni az alábbi szent helyeket is:

- *Rómában:* a Santa Croce in Gerusalemme-bazilika, a San Lorenzo al Verano-bazilika, a San Sebastiano-bazilika (nagyon ajánlott a Néri Szent Fülöpnek oly kedves „delle sette Chiese” [hét templom] áhítatos végiglátogatása), a Divino Amore-kegy-

⁹ *Spes non confundit*, 24.

hely, a Santo Spirito in Sassia-templom, a San Paolo alle Tre Fontane-templom (Pál apostol vértanúságának helyszíne), a keresztény katakombák; az *Iter Europaeum*nak szentelt jubileumi útvonalak templomai, valamint az *Európa női védőszentjeinek* és az *egybáztanítóknak* szentelt templomok (Santa Maria sopra Minerva-bazilika, Santa Brigida a Campo de' Fiori-templom, Santa Maria della Vittoria-templom, Trinità dei Monti-templom, Santa Cecilia a Trastevere-bazilika, Sant'Agostino in Campo Marzio-bazilika);

- *a világ más helyein*: a két kisebb pápai bazilika Assisiben: a Szent Ferenc-bazilika és az Angyalos Boldogasszony-bazilika; a pápai Mária-bazilika Loretóban, a Rózsafüzér Királynője-bazilika Pompejiben és a pápai Szent Antal-bazilika Páduában; az összes kisebb bazilika, székesegyház, társszékesegyház, Mária-kegyhely, valamint a hívek javára bármely jeles káptalani templom vagy a megyés vagy eparchiás püspökök által kijelölt kegyhely, valamint a püspöki konferenciák által megjelölt nemzeti vagy nemzetközi kegyhelyek, melyek „a befogadás szent helyei és reményt ébresztő kiváltságos terek”.¹⁰

Az igazán bűnbánó hívek, akik súlyos okból nem tudnak részt venni az ünnepélyes szertartásokon, zarándoklatokon és jámbor látogatásokon (mint főként az összes klauzúras szerzetes és szerzetesnő, az idősek, a betegek, a fogvatartottak, valamint azok, akik kórházban vagy más gondozóhelyen folyamatosan szolgálják a betegeket), ugyanilyen feltételek mellett elnyerik a *jubileumi búcsút*, ha a jelen lévő hívekkel lélekben egyesülve – különösen, amikor a pápa vagy a megyés püspök szavait a médiában közvetítik –, saját otthonukban vagy bárhol, ahol akadályoztatás folytán vannak (például a kolostornak, a kórháznak, az idősek otthonának, a börtönnek... a kápolnájában), elmondják a Miatyánkot, a hitvallást – bármely jóváhagyott változatában –, és a szentév céljainak megfelelő további imákat végeznek, felajánlva szenvedéseiket vagy életük nehézségeit.

¹⁰ *Spes non confundit*, 24.

III. Az irgalmasság és a vezeklés cselekedeteivel

Ezenkívül a hívek elnyerhetik a jubileumi búcsút, ha áhítatos lélekkel részt vesznek népmissziókon, lelkigyakorlatokon vagy a *II. Vatikáni Zsinatnak* és *A Katolikus Egyház Katekizmusának* szövegeiről tartott képzési alkalmakon, melyeket a Szentatya elgondolása szerint templomban vagy más alkalmas helyen tartsanak.

Annak ellenére, hogy az előírás szerint naponta csak egy teljes búcsú nyerhető,¹¹ azok a hívek, akik a tisztulás állapotában lévő lelkek javára jótetteket végeztek, ha ugyanazon a napon jogosan járulnak másodszer is szentáldozáshoz, ugyanazon a napon kétszer is teljes búcsút nyerhetnek, mely csakis az elhunytakért ajánlható fel (ennek a szentáldozásnak az eucharisztikus ünnepelés keretén belül kell történnie¹²). E kettős felajánlás révén a természetfeletti szeretet dicséretes gyakorlása valósul meg azon kötelék révén, amellyel a még földön vándorló hívek Krisztus misztikus testében kapcsolatban állnak azokkal, akik már befejezték földi útjukat, azon ténynél fogva, hogy „a jubileumi búcsú – az imádság erejében – különösen is az előttünk járókért van, hogy teljes kegyelmet nyerjenek”.¹³

De sajátos módon főleg „a jubileumi évben a remény érzékelhető jeleinek kell lennünk sok, nehéz körülmények között élő fivérünk és nővérünk számára”:¹⁴ a búcsú tehát az irgalmasság és a vezeklés cselekedeteihez is kapcsolódik, melyekkel az ember tanúságot tesz megkezdett megtéréséről. A híveket Krisztus példáját és megbízatását követve ösztönözni kell arra, hogy gyakrabban végezzék a szeretet és az irgalmasság cselekedeteit, elsősorban azon testvéreink szolgálatában, akik különféle szükségben

¹¹ Vö. Vö. *A búcsúk kézikönyve*, 18. 1. §. (Szent István Társulat, Budapest, 2000, 23. o.)

¹² Vö. *Egyházi Törvénykönyv* 917. kánon; EGYHÁZI TÖRVÉNYKÖNYV HITELES ÉRTELMEZÉSÉRT FELELŐS PÁPAI BIZOTTSÁG: *Responsa ad dubia*, 1 (1984. július 11.).

¹³ *Spes non confundit*, 22.

¹⁴ *Spes non confundit*, 10.

szenvednek. Konkrétabban, fedezzék fel újra „az *irgalmasság testi cselekedeteit*: enni adni az éhezőknek, inni adni a szomjazóknak, felöltöztetni a ruhátlanokat, befogadni a jövevényeket, ápolni a betegeket, meglátogatni a rabokat, eltemetni a halottakat”,¹⁵ és fedezzék fel újra „az *irgalmasság lelki cselekedeteit*: jó tanáccsal ellátni a bizonytalanokat, tanítani a tudatlanokat, inteni a bűnösöket, vigasztalni a szomorkodókat, megbocsátani a bántásokat, türelemmel elviselni a kellemetlen embereket, imádkozni élőkért és holtakért”.¹⁶

A hívek ugyanígy elnyerhetik a jubileumi bűcsút, ha megfelelő időn keresztül látogatást tesznek rászoruló vagy nehéz helyzetben lévő testvéreiknél (betegek, bebörtönzöttek, magányos idősök, fogyatékkal élők stb.), mintegy a bennük jelen lévő Krisztushoz zárandokolva (vö. Mt 25,34–36), és teljesítik a szokásos lelki, a szentségeket és az imát illető feltételeket. A hívek kétségtelenül megismételhetik ezeket a látogatásokat a szentév folyamán, és mindegyik látogatással, akár naponta is, teljes bűcsút nyerhetnek.

A jubileumi teljes bűcsú olyan vállalásokkal is elnyerhető, amelyek konkrétan és nagylelkűen gyakorlatba ültetik a bűnbánat szellemét – mely mintegy a jubileumi év lelke –, különösen a péntek bűnbánati értékének újrafelfedezésével: azáltal, hogy a bűnbánat szellemében legalább egy napig tartózkodunk az értelmetlen (valós és virtuális, például a média és a közösségi hálózatok által kiváltott) szétszórtságtól és a felesleges fogyasztástól (például böjtöléssel vagy az Egyház általános parancsainak és a püspökök előírásainak megfelelő önmegtartóztatással), továbbá azzal, hogy arányos pénzösszeget adunk a szegényeknek; vallási vagy szociális jellegű intézmények támogatásával, különösen az élet védelmének érdekében – annak minden szakaszában – és magának az életminőségnek a védelme érdekében, az elhagyott gyermekek, a nehéz helyzetben lévő fiatalok, a rászoruló vagy

¹⁵ *Misericordiae vultus*, 15. (Szent István Társulat, Budapest, 2000, 19. o.)

¹⁶ Uo.

magányos idősök, valamint a különböző országokból származó bevándorlók érdekében, akik „elhagyják szülőföldjüket, hogy jobb életet keressenek önmaguk és családjuk számára”;¹⁷ szabadidőnk arányos részét közösségi érdekeket szolgáló önkéntes munkára vagy a személyes elköteleződés más hasonló formáinak szentelve.

* * *

Az összes megyés és eparchiás püspök, valamint a velük jogilag egyenrangú személyek, a jubileumi időszak legmegfelelőbb napján, a székesegyházban és az egyes jubileumi templomokban tartott főmisén *pápai áldást* adhatnak a hozzá kapcsolódó teljes búcsúval, melyet az ezen *áldásban* részesülő összes hívő elnyerhet a szokásos feltételek mellett.

Annak érdekében, hogy a bűnbocsánat szentségéhez járulást és az isteni bűnbocsánat kulcsok hatalma általi elnyerését lelkipásztori szempontból könnyebbé tegyünk, a helyi ordináriusok adják meg a székesegyházakban és a szentévre kijelölt templomokban gyóntató kanonokoknak és papoknak azokat a belső fórumra korlátozott felhatalmazásokat, amelyekről – a keleti egyházak hívei számára – a CCEO 728. kánonjának 2. §-ában van szó, és esetleges fenntartás esetén a 727. kánon 1. §-ával kapcsolatos felhatalmazásokat, kivéve nyilvánvalóan a 728. kánon 1. §-ában említett eseteket; a latin Egyház hívei számára pedig a CIC 508. kánonjának 1. §-ában említett felhatalmazásokat.

E tekintetben az Apostoli Penitenciária arra buzdít minden papot, hogy nagylelkűen és odaadóan a lehető legszélesebb körben biztosítsanak lehetőséget a hívek számára az üdvösség eszközeinek igénybe vételére, a plébánosokkal vagy a szomszédos templomok templomigazgatóival egyeztetve állapítsanak meg és tegyenek közzé gyónási időszavakat, legyenek ott a gyóntató-

¹⁷ *Spes non confundit*, 13.

székben, rendszeres időközönként és gyakran tartsanak bűnbánati liturgiákat, és a lehető legnagyobb mértékben kínálják fel azoknak a papoknak a rendelkezésre állását is, akiknek előrehaladott koruk miatt nincs meghatározott lelkipásztori megbízatásuk. Arra is gondoljunk, hogy a *Misericordia Dei* motu proprio szerint¹⁸ lelkipásztori szempontból tanácsos – lehetőségeinkhez mérten – az eucharisztikus ünneplés alatt is gyóntatni.

A gyóntatók feladatának megkönnyítése érdekében az Apostoli Penitenciária – a Szentatya megbízásából – úgy rendelkezik, hogy azok a papok, akik saját egyházmegyéjükön kívül jubileumi zárándoklatokat kísérenk vagy csatlakoznak hozzájuk, ugyanazokkal a felhatalmazásokkal élhetnek, amelyeket saját egyházmegyéjükben a törvényes hatóság biztosított számukra. Az Apostoli Penitenciária különleges felhatalmazásokat fog adni a római pápai bazilikák penitenciáriusainak, a penitenciárius kanonokoknak, illetve az egyes egyházkerületekben kijelölt egyházmegyes penitenciáriusoknak.

A gyóntatók, miután szeretettel felvilágosították a híveket azoknak a bűnöknek a súlyosságáról, amelyekhez fenntartás vagy cenzúra kapcsolódik, szabjanak ki – lelkipásztori szeretettel – megfelelő szentségi elégtételt, hogy általa – amennyire lehetséges – tartós magukba szállásra vezessék őket, és az esetek természetének megfelelően az esetleges botrányok helyrehozására és a károk jóvátételére ösztönözzék őket.

* * *

Végezetül az Apostoli Penitenciária melegen ajánlja a püspököknek mint a tanítás, a vezetés és a megszentelés hármas hivatala gyakorlóinak, hogy – a helyi kulturális adottságok és a kialakult hagyományok különös figyelembevételével – legyen gondjuk arra, hogy világosan kifejtsék a hívek megszentelésére itt megfogalmazott előírásokat és elveket.

¹⁸ Vö. II. JÁNOS PÁL PÁPA: *Misericordia Dei* „motu proprio” formában kiadott apostoli levél a bűnbocsánat szentségének egyes aspektusairól (2002. április 7.), 2.

A népek társadalmi-kulturális sajátosságaihoz igazodó katekézis hatékonyan tudja felkínálni az evangéliumot és a keresztény üzenet egészét, mélyebben elültetve a szívekben a vágyat eme egyedülálló ajándék iránt, melyet az Egyház közvetítésével kapunk.

Ez a rendelkezés a 2025-ös rendes jubileumi év egészére érvényes, szemben bármely ellenkező értelmű rendelkezéssel.

Kelt Rómában, az Apostoli Penitenciária székhelyén,
2024. május 13-án, a Fatimai Boldogságos Szűz Mária
emléknapján.

Angelo De Donatis bíboros
főpenitenciárius

Krzysztof Nykiel püspök
régens

